

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: VMA/AKR

Oslo, 18.11.2022

HØRING – FORSLAG OM FORBUD MOT RETURPROVISJON

Finansforbundet viser til høringsbrev fra Finansdepartementet 17. august 2022 med forslag om å forby vederlag til eller fra andre enn kunden, såkalt returprovisjon, ved formidling av spareprodukter. Høringsnotatet er utarbeidet av Finanstilsynet på vegne av Finansdepartementet. Høringsfristen er satt til 18. november 2022.

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 33.000 medlemmer. Finansforbundet er opptatt av å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for finansnæringen, og ivareta kundenes rettigheter. Finansforbundet er videre opptatt av like konkurransevilkår og god soliditet i finansnæringen i Norge. Det er flere grunner til dette, en av dem er at norsk næringsliv nyter godt av en differensiert finansnæring med flere aktører.

Bakgrunn og Finanstilsynets forslag

Reglene om returprovisjon for verdipapirforetak og banker ble innskjerpet i 2018 gjennom vedtakelsen av MiFID II og er nå strengt rammet inn. Etter regelverket må returprovisjoner klart være i kundens interesse og egnet til å forbedre kvaliteten på tjenesten som foretaket yter til kunden, eller tilby muligheter for å reinvestere. Foretakenes ulike tilpasninger til de nye kravene har ført til en utvikling av flere nye betalingsmodeller, særlig ved fondsdistribusjon. Som følge av dette mener Finanstilsynet at det har blitt svært vanskelig for ikke-profesjonelle kunder å sammenligne priser hos ulike distributører.

For å sikre et minimumsnivå av sammenlignbarhet mellom prisene på ulike produkter, mener Finanstilsynet at det bør fastsettes et forbud mot å motta vederlag fra eller betale vederlag til andre enn kunden i forbindelse med ytelse av investeringstjenester til ikke-profesjonelle kunder. På grunn av likheten mellom produktene som tilbys, bør et slikt forbud også gjelde for distribusjon av forsikringsbaserte investeringsprodukter.

Finanstilsynet mener videre at forvaltningsselskaper for verdipapirfond bør forbys å yte vederlag til, eller motta vederlag fra, andre enn kunden i forbindelse med markedsføring og salg av fondsandeler til ikke-profesjonelle kunder. Finanstilsynets forslag vil også omfatte betalinger til forvaltningsselskapets tilknyttede agenter. Det foreslåtte forbudet vil kun gjelde for norske aktører og norske filialer av utenlandske aktører (NUF), og dermed ikke for utenlandske aktører som yter tjenester i Norge uten å være etablert her.

Finans Norge oppgir at i perioden fra 2018 til 2021 falt omfanget av returprovisjoner knyttet til privatmarkedet fra 1,2 milliarder kroner til omtrent 300 millioner kroner. Det inngår dermed ikke i inntektsgrunnlaget for mesteparten av foretakene i finansbransjen. Tilsynet sier også at «...det er Finanstilsynets inntrykk at de gjenværende foretakene som fremdeles beholder returprovisjon, etterlever de skjerpede reglene».

Finansforbundets kommentarer

Finansforbundet er enig i at det er viktig å sikre best mulig forbrukervern når kunder skal velge spare- og investeringsprodukter. Vi mener samtidig dette kan være til dels kompliserte produkter der en stor andel av kundene vil ha nytte av og tjene på kompetent rådgiving. Erfaringer fra Storbritannia viser at innføringen av et forbud mot returprovisjoner både kan påvirke antall tilgjengelige investeringsmuligheter for privatkunder, og at det kan redusere tilgangen til personlig rådgiving for de aller fleste privatkundene. Dette fordi det både øker incentivet for bankene til å henvende seg til formuende kunder, og fordi en stor del av kundene ikke vil enten være i stand til, eller ønske å betale for rådgiving separat.

De bankene som fortsatt mottar returprovisjon i det norske markedet har i stor grad gitt kundene investeringsrådgiving som den del av det totale tilbudet og vi mener dette har en merverdi. Bransjen har selv jobbet målrettet over en lang periode for å sikre kvaliteten på rådgivingstjenestene innen investeringsrådgivning og annen type finansiell rådgivning til personkundemarkedet. I 2009 etablerte man Finansnæringens autorisasjonsordninger (Finaut) som frem til i dag har autorisert flere enn 10 000 finansielle rådgivere. Mange av disse er medlemmer i Finansforbundet. Dersom det nå innføres et forbud mot returprovisjoner mener vi det er en fare for at en del av deres arbeidsoppgaver vil enten endres eller bortfalle. Det vil være uheldig. Vi mener det er i både bransjens og kundenes beste interesse å opprettholde et diversifisert tilbud der de som ønsker å velge spareprodukter selv via plattformtjenester får anledning til det, og at de som ønsker individuell rådgiving får tilgang til det, uten å måtte betale en separat avgift. Det er viktig å opprettholde kompetent rådgiving og kompetente rådgivere, dette vil også bidra til å opprettholde høy tillit til norsk finansnæring, noe vi mener vil være til alles beste. Sannsynligheten er høy for at man med bedre rådgivning vil få mer avkastning på oppstarte midler.

Finansforbundet mener også at det er et poeng å sikre mest mulig like rammevilkår med resten av EU og det nordiske markedet. Å innføre et særnorsk forbud mot returprovisjoner vil påvirke en del av de bankene som opererer innenfor Skandinavia og Norden ettersom de da må forholde seg til ulike rammevilkår innenfor de ulike landene og markedene. Med den allerede omfattende mengden av regulatoriske endringer bransjen har blitt pålagt de siste årene mener vi dette vil være lite hensiktsmessig. I tillegg kan ulike rammevilkår for norske og utenlandske aktører ha uheldige konkurransemessige virkninger, noe vi mener ikke er tilstrekkelig utredet. Slik saken foreligger nå vil ikke Finansforbundet støtte innføringen av et forbud mot returprovisjon.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

A handwritten signature in blue ink, reading "Vigdis Mathisen". The signature is fluid and cursive, with the first name "Vigdis" and the last name "Mathisen" clearly distinguishable.

Vigdis Mathisen
forbundsleder